

De 7 fremstillingsformer – fremstillingens grundingsredienser

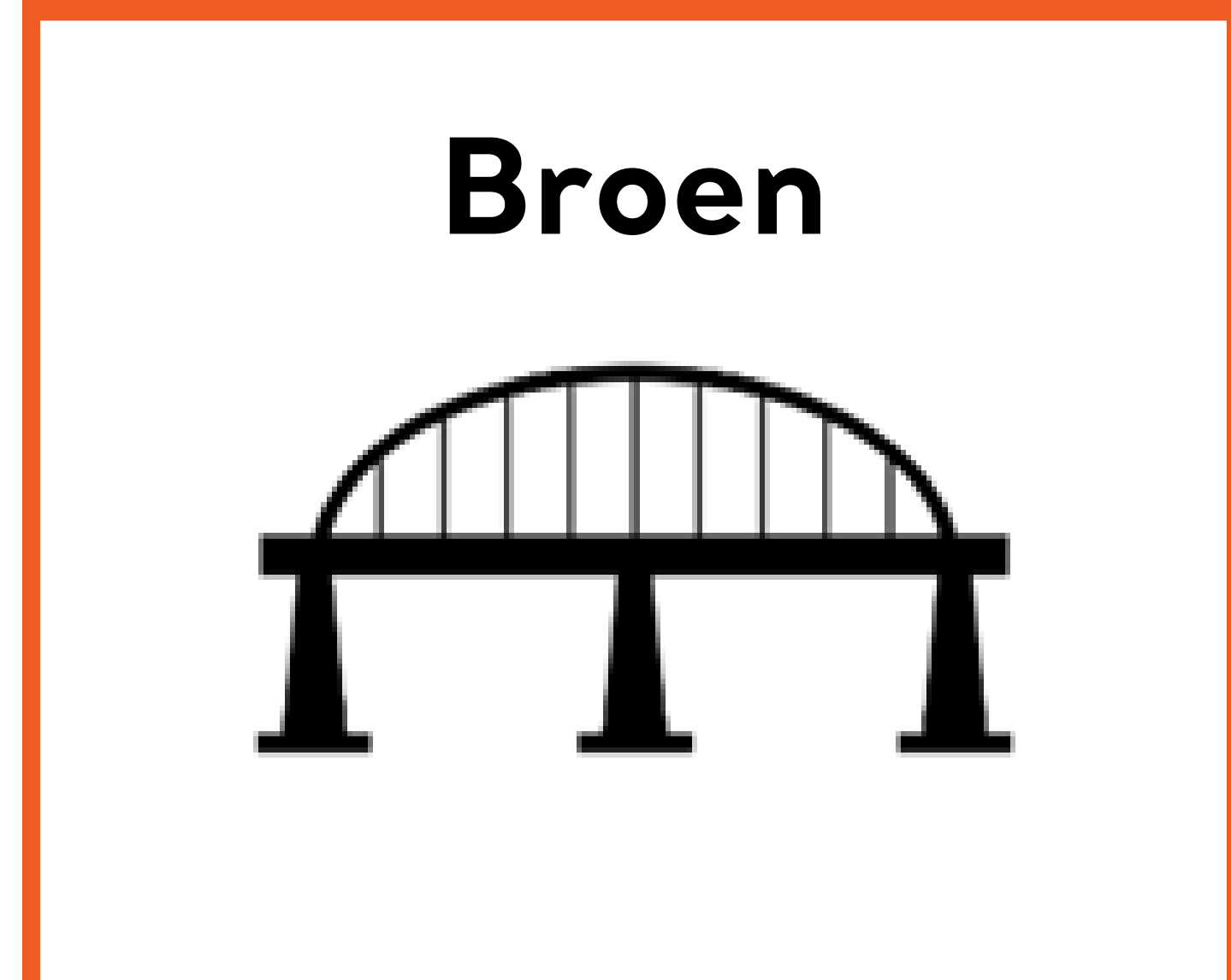
Formål

opbygning

Sprogfi

Fortællende

Du fortæller en historie, du finder på.
Læsere bliver underholdt.

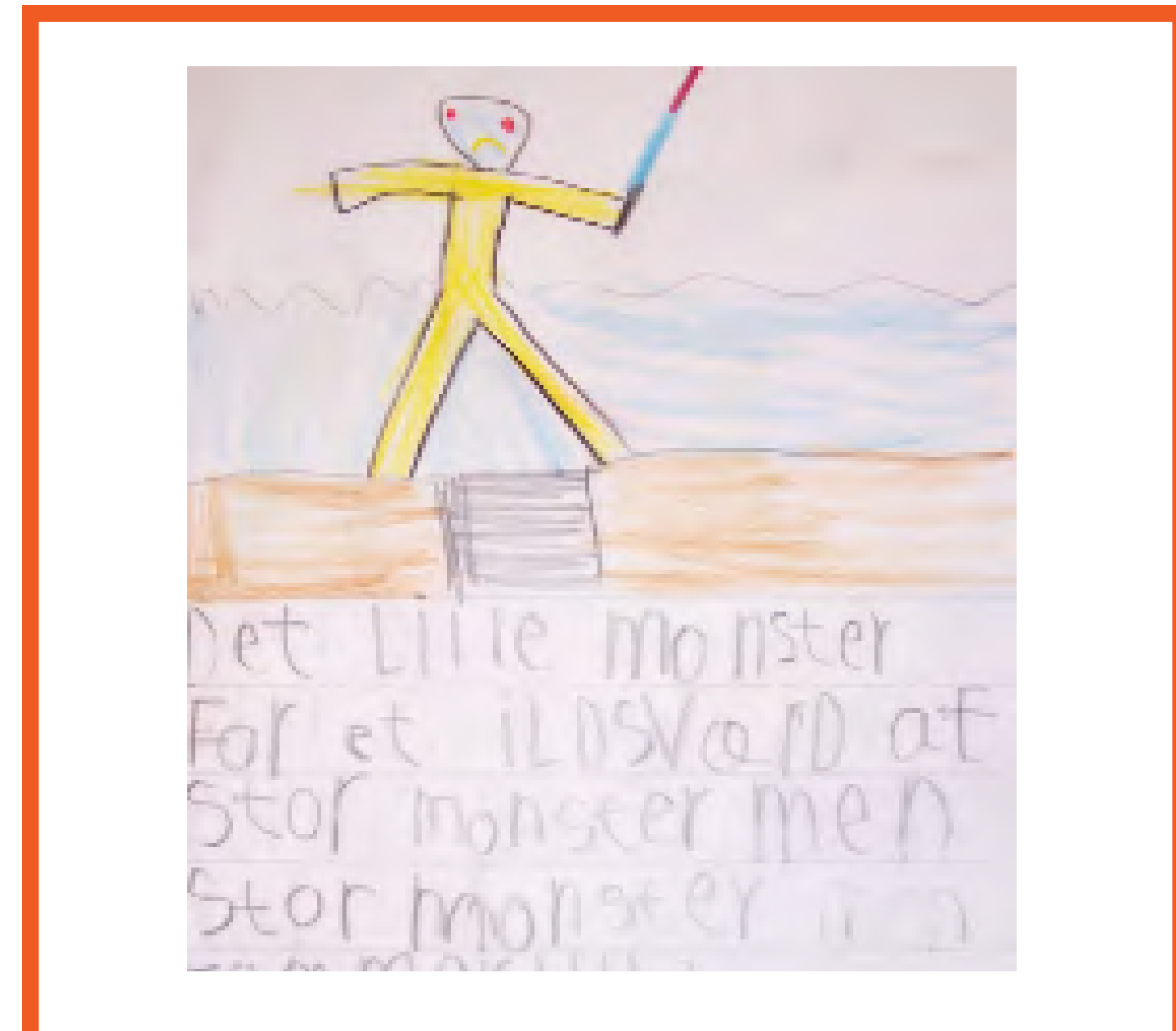

Brug sætningsstartere

Fx
Der var engang ...
Pludselig ...
Heldigvis ...
De levede lykkeligt ...

Brug beskrivende ord

Fx
smuk
forladt
hæslig
dunkel

Berettende

Du beretter om noget, du har oplevet.
Læsere bliver underholdt og får viden.

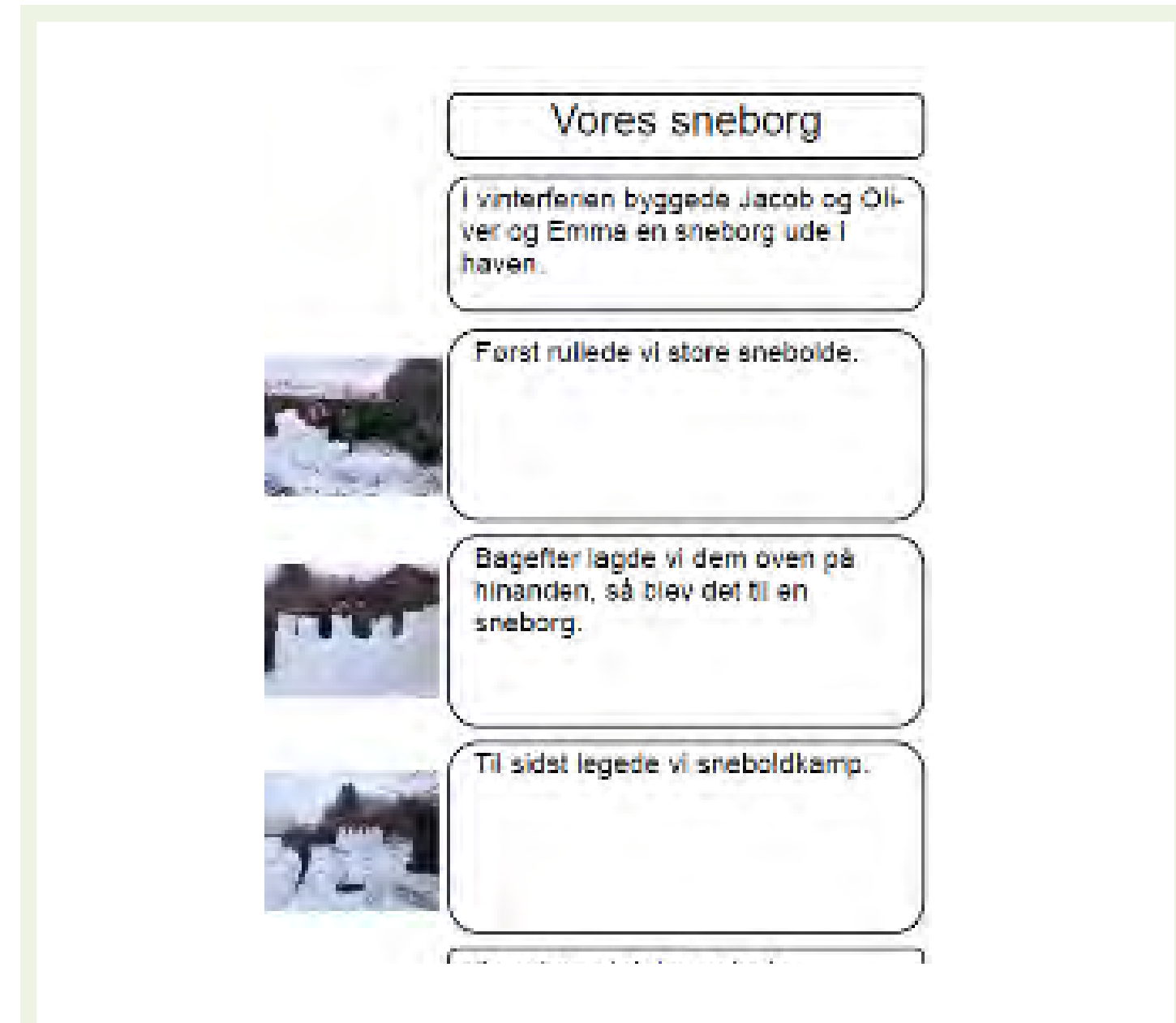

Brug sætningsstartere

Fx
Dagen startede med ...
Derefter ...
Da ...
Til sidst ...

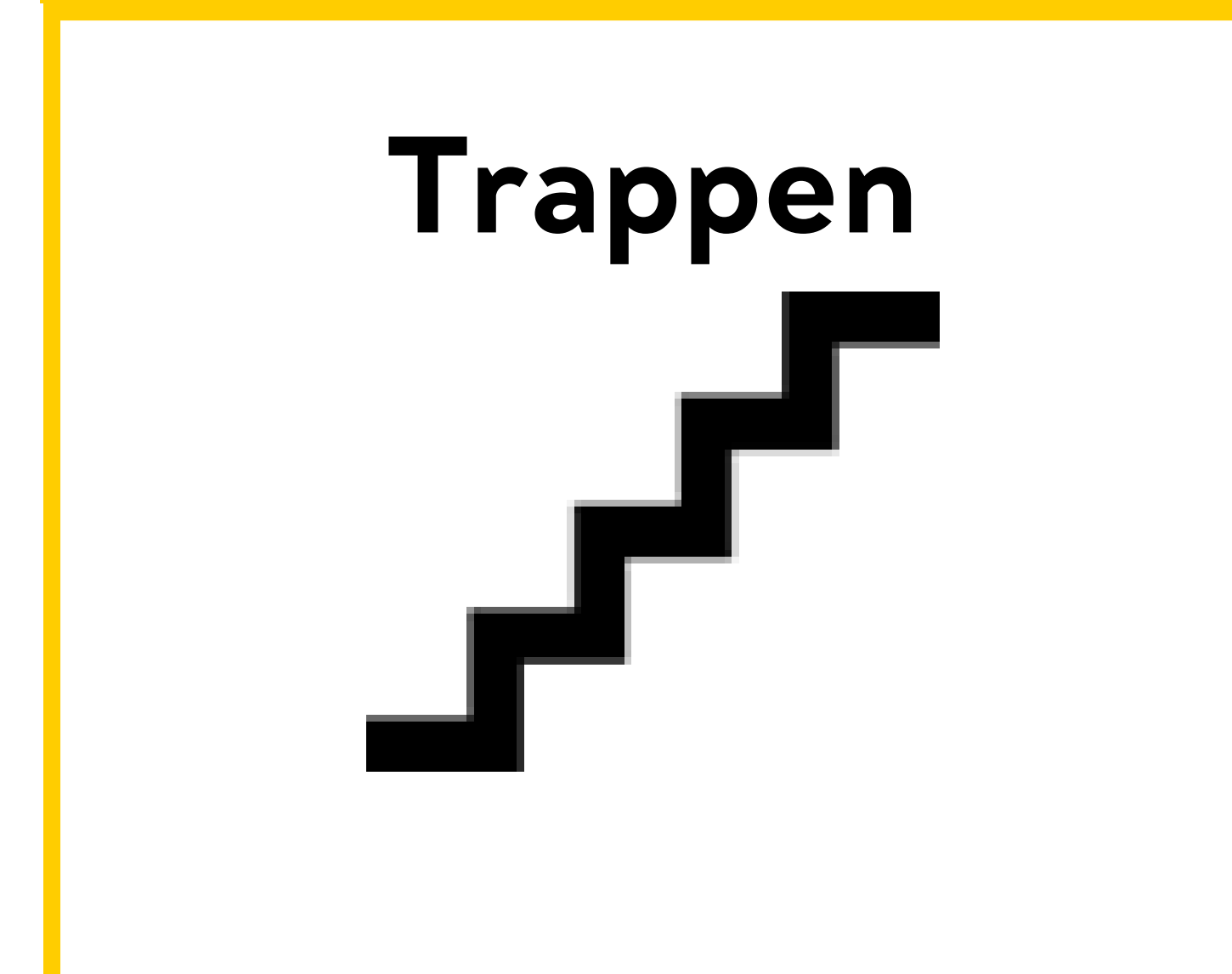
Brug beskrivende ord

Fx
sjov
fantastisk
kedelig
lærerig

Instruerende

Du instruerer i at gøre noget.
Læsere får hjælp til at gøre noget.

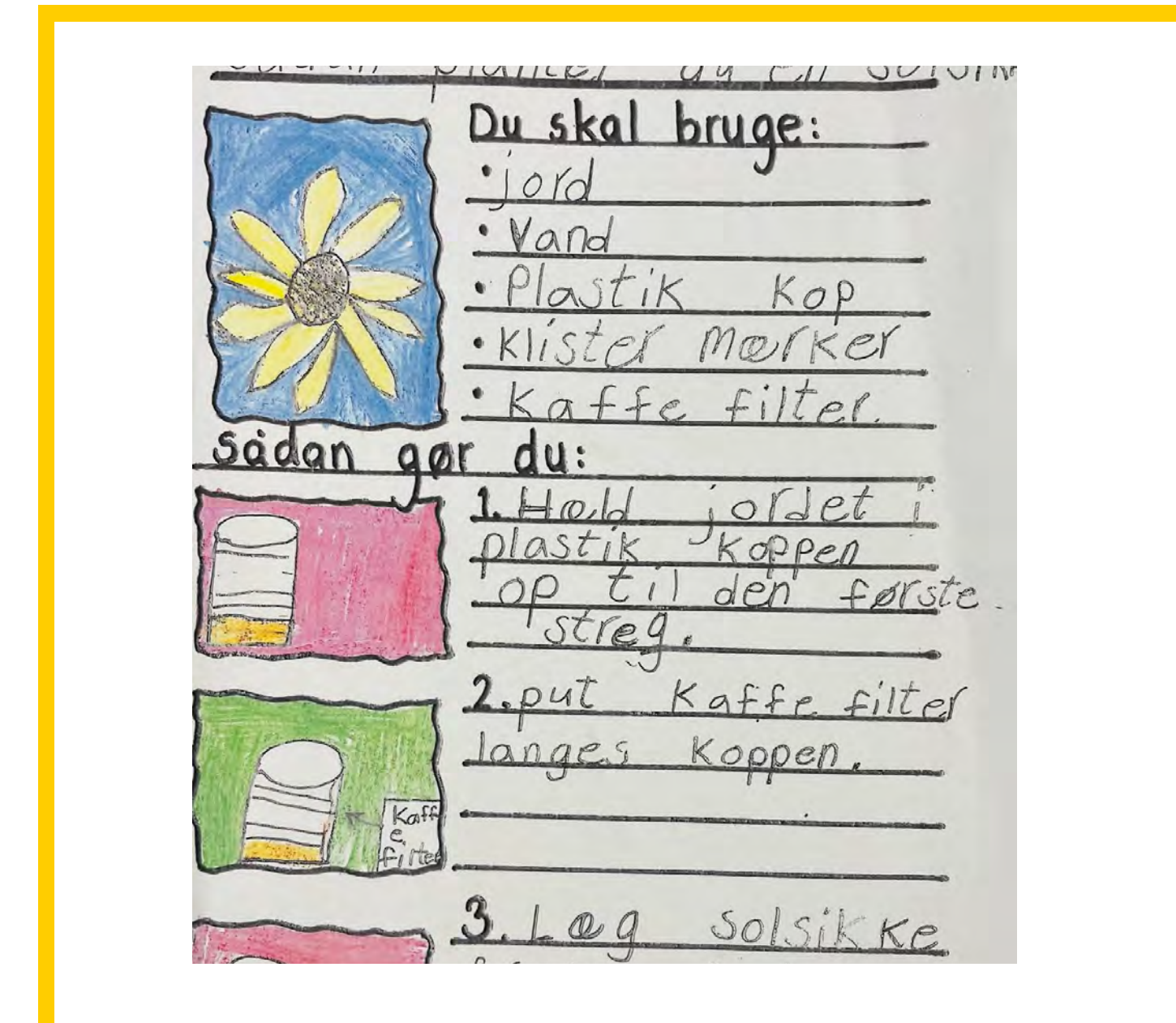

Brug sætningsstartere

Fx
1.Hop ...
2.Tag ...
3.Tegn ...
4.Sæt ...

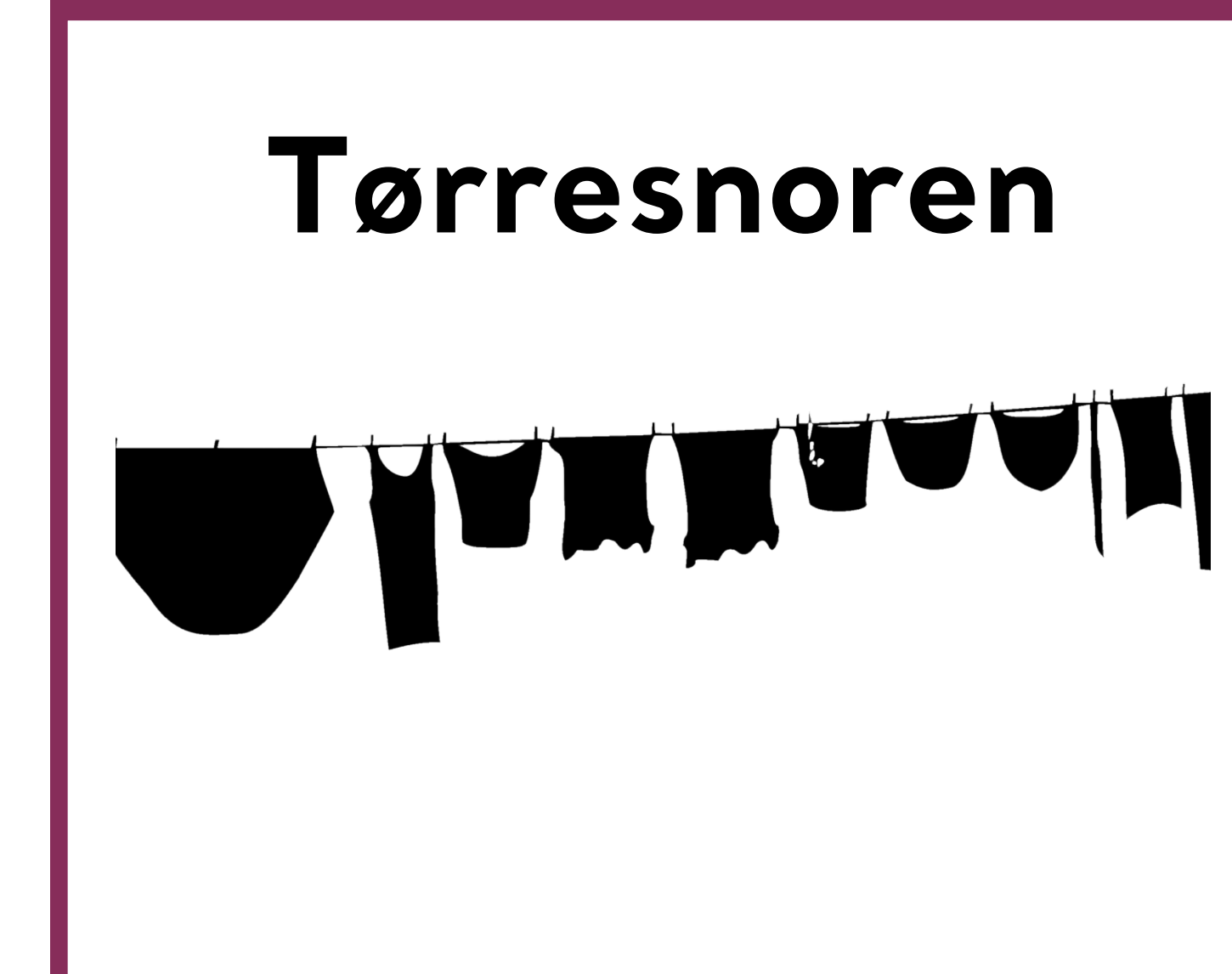
Brug forkortelser

Fx
cm.
stk.
spsk.
fx

Beskrivende

Du informerer om et emne.
Læsere får viden om emnet.

Brug sætningsstartere

Fx
Den er ...
Den har ...
Det lever ...
De spiser ...

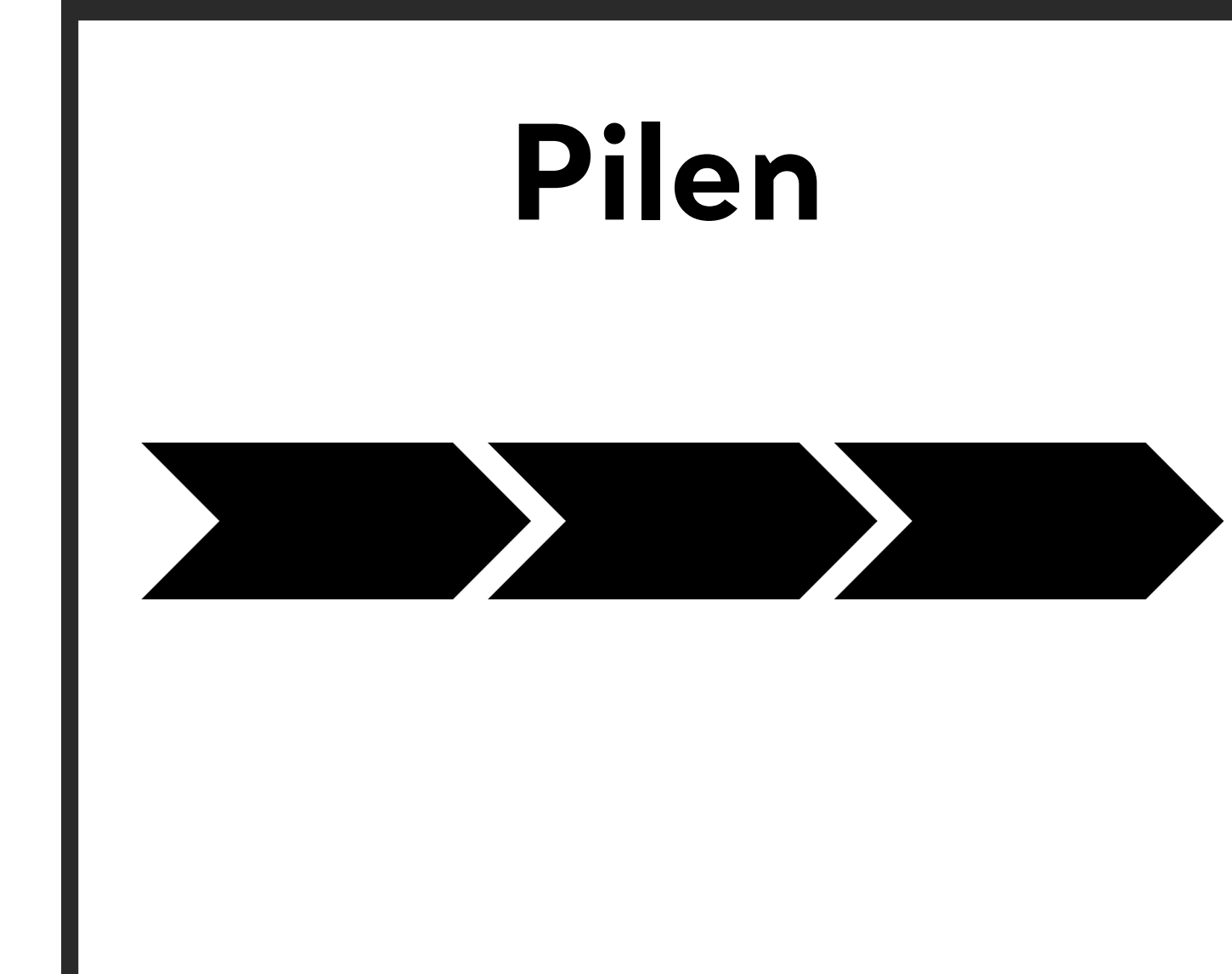
Brug fagord

Fx
pattedyr
drægtig
kvadrat
omkreds

Forklarende

Du forklarer, hvordan noget hænger sammen.
Læsere forstår sammenhænge.

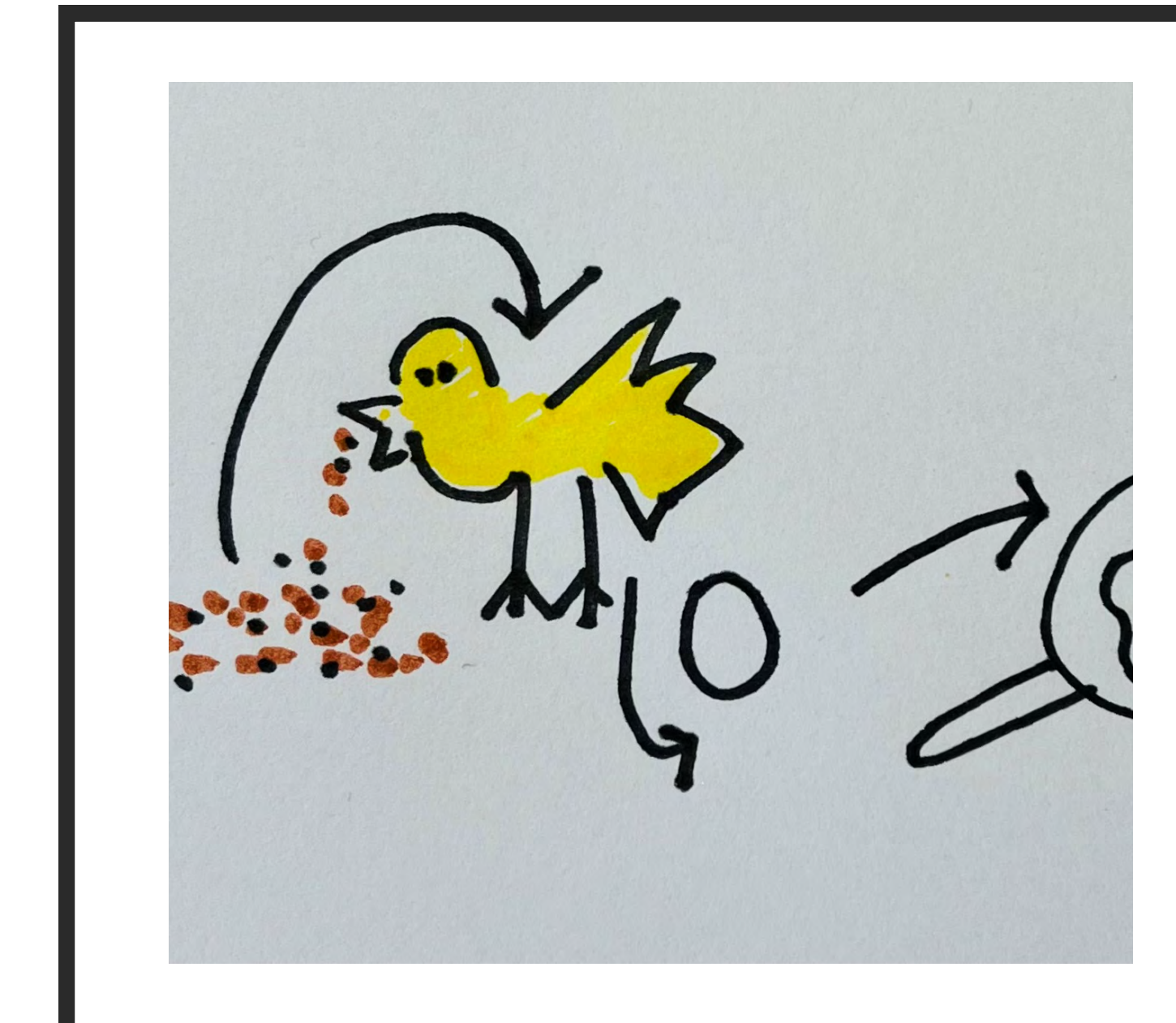

Brug sætningsstartere

Fx
Først ...
Så ...
Derefter ...
Efter ...

Brug forbinder-ord

Fx
... derfor ...
... det betyder at ...
... det skyldes ...
... på grund af ...

Argumenterende

Du argumenterer for en god ide.
Læsere bliver (ikke) overbevist.

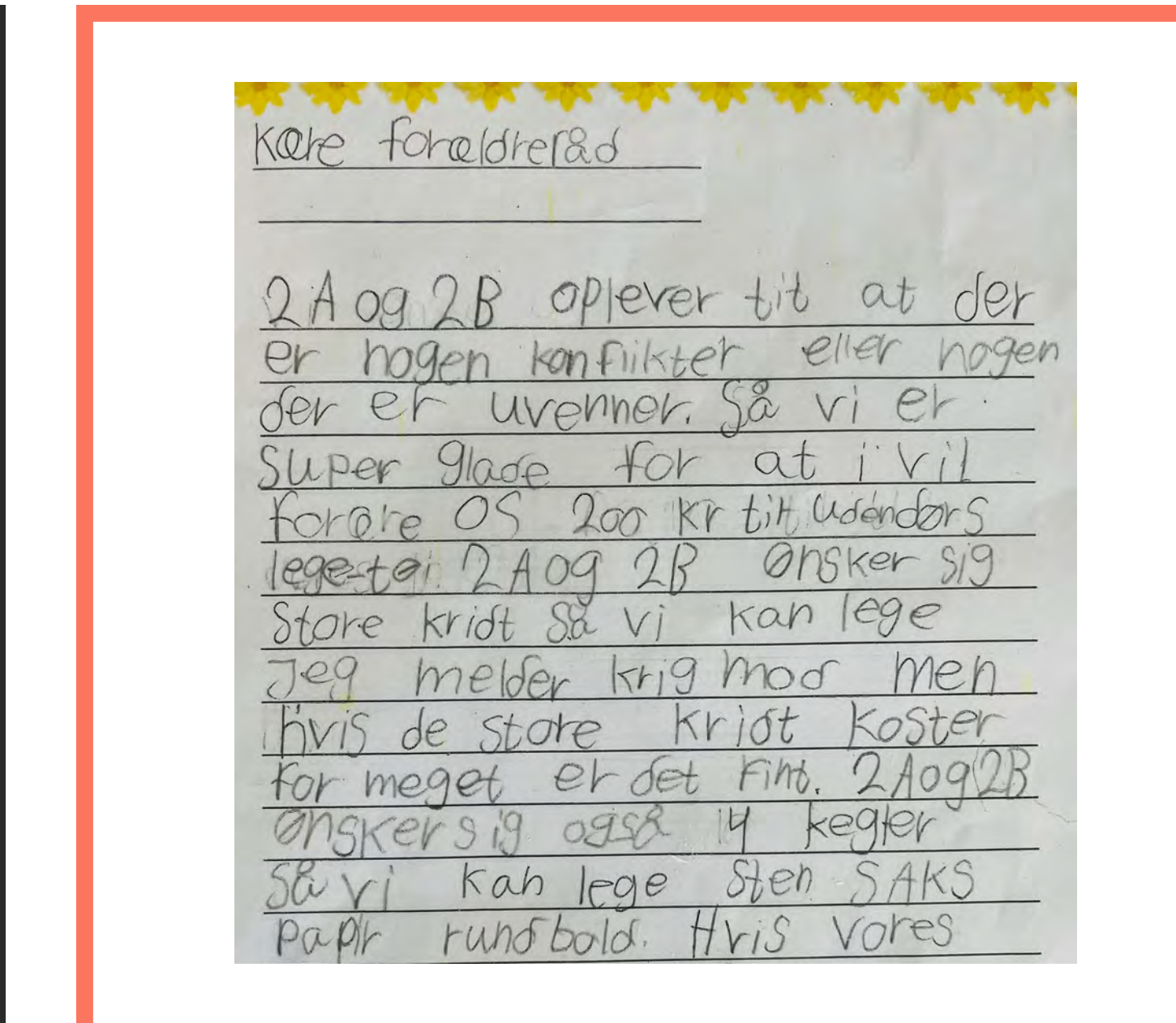

Brug sætningsstartere

Fx
Jeg mener...
Jeg synes...
Jeg tror...
Det er vigtigt...

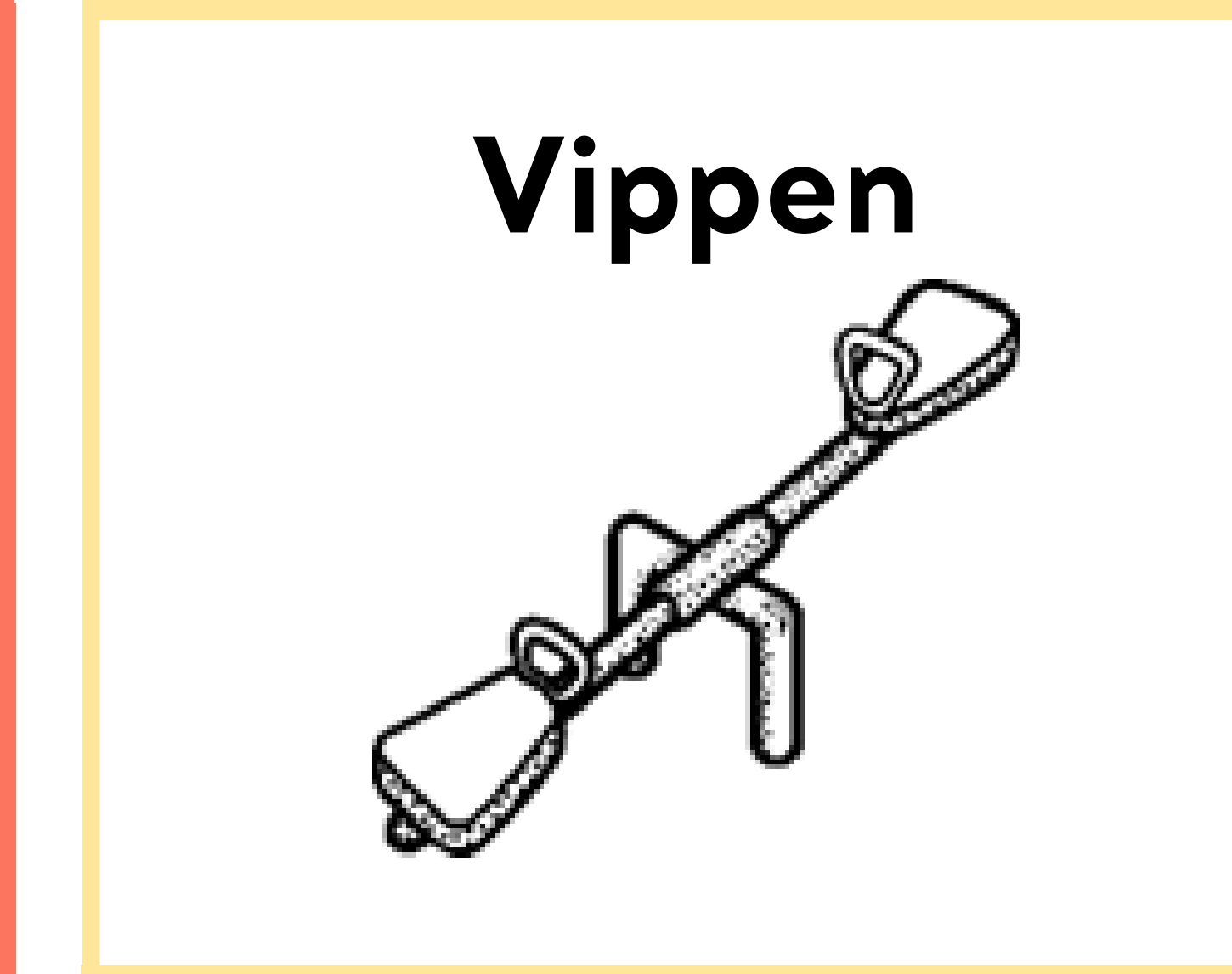
Brug forbinder-ord

Fx
...derfor...
...fordi...
...men...
...for eksempel...

Reflekterende

Du tænker og undrer dig.
Læsere tænker og undrer sig.

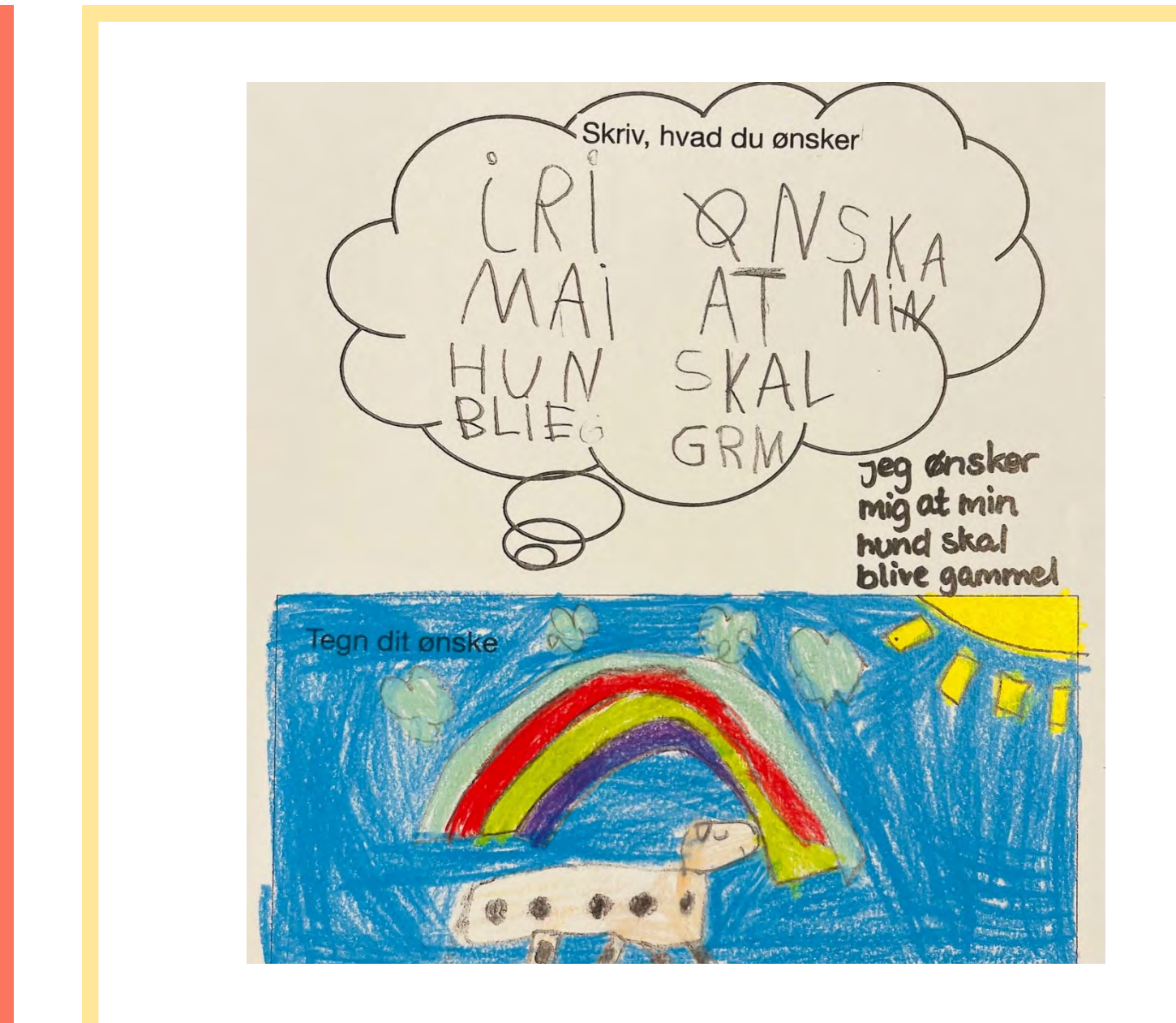

Brug sætningsstartere

Fx
Hvorfor...
Mon...
Hvis nu...
Hvordan...

Brug billedsprog

Fx
Sommerfugle i maven
Løbe i blinde
Brænde nallerne

Inspireret af Gyldendal og Alineas fremstillingsoversigt er og læremidlet "fang en fagtekst"

De 7 fremstillingsformer – fremstillingens grundingsredienser

Formål

Opbygning

Sprog

Fortællende

Du fortæller for at underholde læseren med opdigtede historier.

Broen

Titlen antyder fortællingens omdrejningspunkt.

Teksten starter med at præsentere personer og miljø.

I midten udfoldes konflikten og vendepunktet.

Teksten slutter med klimaks og afrunding.

Skriv enten i nutid eller datid.

Vælg fortællerrolle: Fx jeg-fortæller eller 3. personsfortæller.

Giv sproget liv med metaforer, sammenligninger og besjælinger.

Brug lavt fortælletempo og eventuelt replikker ved vigtige begivenheder.

Novelle, roman, eventyr

Berettende

Du beretter for at give læseren indblik i virkelige begivenheder.

Tidslinjen

Overskriften angiver, hvad der er sket.

Teksten starter med en præsentation af hvem, hvad og hvor.

I midten præsenteres hændelserne i kronologisk rækkefølge.

Teksten slutter med en personlig vurdering af hændelsesforløbet.

Skriv i datid.

Vælg fortællerrolle: Fx jeg-fortæller i personlige beretninger (erindring) eller skjult fortæller i faktuelle beretninger (reportage).

Giv sproget liv ved at bruge mange præcisionsverber (hviske i stedet for sige, lunte i stedet for gå).

Brug tydelige stedsangivelser: I byen, på landevejen, under Mønbroen.

Nyhedsartikel, reportage, erindring

Instruerende

Du instruerer for at gøre læseren i stand til at gøre noget bestemt.

Trappen

Overskriften gør det klart, hvad målet er.

Teksten starter med en liste over ingredienser og materialer.

I midten præsenteres fremgangsmåden trin for trin.

Tekstens slutmål kan vise sig i en illustration af det færdige resultat.

Skriv enten i bydeform eller nutid (Tag først ... eller først tager du).

Vælg skjult fortællerrolle.

Giv sproget liv ved at bruge fagudtryk (fx fuksvans i stedet for sav eller kommentarspor i stedet for tråd).

Brug direkte læserhenvendelse: Fx du, I, man.

Opskrift, anvisning, skriveordre

Beskrivende

Du beskriver for at give læseren informationer eller forestillinger om noget.

Tørresnoren

Overskriften angiver emnet.

Teksten starter med en præsentation af den eller det, der skrives om.

I midten udfoldes en række informationer og beskrivelser af emnet.

Teksten har ingen egentlig slutning.

Skriv i nutid.

Vælg skjult fortællerrolle.

Giv sproget liv ved at bruge beskrivende adjektiver (fx saftspændt, gennemstegt).

Brug fagord, der passer til det emne, du beskriver.

Fagtekst, wikitekst, rejsebeskrivelse

Forklarende

Du forklarer for at give læseren indblik i årsager og følge-virkninger.

Pilen

Overskriften angiver, hvad der forklares.

Teksten starter med at præsentere emnet.

I midten forklares en proces med årsager og følgevirkninger.

Teksten slutter med en opsamling af de vigtigste pointer.

Skriv i nutid eller datid.

Vælg fortællerrolle: Jeg-fortæller, 3. personsfortæller eller skjult fortæller.

Giv sproget liv ved at bruge fagord, der passer til det emne, du forklarer om.

Brug ord, der viser årsag (fx på grund af, derfor, det betyder, det skyldes) og rækkefølge (fx først, derefter, til sidst).

Fagtekst, pjece, rapport

Argumenterende

Du argumenterer for at overbevise læseren om et synspunkt.

Megafonen

Rubrikken fastslår, hvad synspunktet er.

Teksten starter med en præsentation af problemet og synspunktet.

I midten argumenteres for synspunktet med eksempler.

Teksten slutter med en konklusion, der gentager synspunktet.

Skriv i nutid.

Vælg tydelig jeg-fortæller.

Giv sproget liv ved at bruge ord, der udtrykker modsætninger (fx derimod, til gengæld, på den ene side, på den anden side).

Brug ord, der udtrykker en holdning (fx synes, mener, oplever, understreger, bør).

Debatindlæg, anmeldelse, kampagnetekst

Reflekterende

Du reflekterer for at afprøve tanker og idéer hos dig selv og læseren.

Vippen

Rubrikken antyder tekstens omdrejningspunkt.

Teksten starter med en oplevelse, der vækker undren.

I midten overvejes både personlige og almene vinkler på emnet.

Teksten slutter ofte åbende, fx ved at stille flere spørgsmål.

Skriv i nutid eller datid.

Vælg tydelig jeg-fortæller.

Giv sproget liv ved at bruge beskrivende ord, billedsprog, gentagelser og retoriske spørgsmål.

Brug ord, der udtrykker undren (fx måske, om, mon, hvad nu hvis, hvorfor, hvordan).

Essay, dagbog, tale

Inspireret af Gyldendal og Alineas fremstillingsoversigt er og læremidlet "fang en fagtekst"